

Innst. 318 S

(2016–2017)

Innstilling til Stortinget fra energi- og miljøkomiteen

Dokument 8:67 S (2016–2017)

**Innstilling fra energi- og miljøkomiteen om
Representantforslag fra stortingsrepresentantene
Marit Arnstad, Liv Signe Navarsete og Janne
Sjelmo Nordås om en sterkere satsing på arbeidet
for å nå målet om 10 TWh energieffektivisering**

Til Stortinget

Bakgrunn

Følgende forslag fremmes i representantforslaget:

- «1. Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 legge fram en plan for hvordan man kan realisere 10 TWh energisparing innen 2030. Planen skal inneholde en konkret nedtrappingsplan fram mot 2030, en plan for hvor store kutt det skal være i ulike deler av bygningsmassen, og en virkemiddepakke med eksisterende og nye virkemidler for å realisere målet.
2. Stortinget ber regjeringen etablere et prøveprosjekt med støtte til håndverkere som tilbyr energieffektiviseringstiltak, med mål om å få i gang marked for energieffektivisering blant boligeiere som skal sette i stand og pusse opp boligen sin.
3. Stortinget ber regjeringen legge fram en utredning om hvordan det offentlige som leietaker kan stille krav om energiklasse A i alle nye leiekontrakter.
4. Stortinget ber regjeringen opprette en belønningsordning for energieffektivisering i kommunale og fylkeskommunale bygg etter mønster av belønningsordningen for kollektivtransport.
5. Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en støtteordning for innføring av energiledelse i yr-

kesbygg, hvor støtten er avhengig av at redusert energibruk dokumenteres.»

Komiteens merknader

Komiteen, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Åsmund Aukrust, Per Rune Henriksen, Anna Ljunggren, Audun Otterstad og Terje Aasland, fra Høyre, Tina Bru, Odd Henriksen, Eirik Milde og Torhild Aarbergstotten, fra Fremskrittspartiet, Jan-Henrik Fredriksen og Øyvind Korsberg, fra Kristelig Folkeparti, Rigmor Andersen Eide, fra Senterpartiet, Marit Arnstad, fra Venstre, lederen Ola Elvestuen, fra Sosialistisk Venstreparti, Olivia Corso Salles, og fra Miljøpartiet De Grønne, Rasmus Hansson, viser til Representantforslag 67 S (2016–2017).

Komiteen peker på at energibruk i bygg står for omkring 40 pst. av energiforbruket i Norge. Globalt står byggsektoren for om lag en like stor andel av klimagassutslippene.

Komiteen mener at lavere energibruk og produksjon av energi i norske bygg er viktig, fordi ren energi kan frigjøres til å kutte klimagassutslipp i andre sektorer som transport og industri.

Komiteen mener at for å nå målet om å effektivisere energibruken i byggsektoren, er det nødvendig med et bredt sett av virkemidler: satsing på klimavennlig materialbruk, utfasing av fossile oppvarmingskilder, fornybar energiproduksjon i bygg, energieffektivisering i eksisterende bygningsmasse og forbrukerfleksibilitet som understøtter energisystemet, ved at bygg bruker mer energi ved kraftoverskudd og mindre ved knapphetssituasjoner.

Komiteen vil peke på at byggenæringen er blant de største næringene i Norge med om lag 250 000 ansatte over hele landet, både i byene og i distriktene. Økt energieffektivisering vil kunne øke verdiskapingen til disse bedriftene og gi et konkret bidrag til grønn konkurransekraft og sysselsetting. En rapport fra Elektroforum, «Grønn konkurransekraft» fra 23. mai 2016, viser at Stortingets mål om å spare 10 TWh i eksisterende bygningsmasse kan generere et betydelig antall nye arbeidsplasser.

Komiteen er opptatt av at byggeiere skal ha forutsigbare rammebetingelser som grunnlag for å kunne planlegge gode effektiviseringstiltak i et langsiktig perspektiv. Komiteen vil peke på at vurdering av virkemidler som skal påvirke energibruken i bygg, må baseres på en god forståelse av relevante markeder og sentrale drivere for energibruk i bygg.

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at regjeringen og samarbeidspartiene fører en offensiv politikk for energieffektivisering i bygg. Flertallet viser til at det er innført energikrav til bygg og krav til økodesign og energimerking av energirelaterte produkt som følge av EU-regelverk. Flertallet har merket seg at de nye energikravene til bygg som gjelder fra 1. januar 2016, gjør at nye boliger og bygg kan blir 20–25 pst. mer energieffektive enn med tidligere krav. Flertallet viser til at det er beregnet at de nye kravene kan gi en energieffektivisering på om lag 1 TWh hvert år når kravene har fått full virkning. Flertallet viser videre til at det er gjennomført en rekke målrettede tiltak for energieffektivisering og for å fase ut fossil olje til oppvarming. Flertallet har merket seg at forbruket av fyringsolje er redusert med 72 pst. siden 2006 og utgjorde kun 6 pst. av energiforbruket i 2015. Flertallet viser i den sammenheng til at Statsbygg jobber systematisk med energieffektivisering i eksisterende bygninger.

Flertallet viser til at regjeringen i 2016 fremmet en stortingsmelding om energiforsyningen, Meld. St. 25 (2015–2016) Kraft til endring, der energieffektivisering var et sentralt tema. Flertallet viser til at flertallet med Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti, Venstre og Miljøpartiet De Grønne i behandlingen av meldingen vedtok et nasjonalt mål om 10 TWh energieffektivisering i bygg, i tillegg til regjeringens forslag om å redusere energintensiteten med 30 pst., jf. Innst. 401 S (2015–2016).

Stortingets vedtak og Enova-avtalen

Komiteen viser til at det i forbindelse med behandlingen av Meld. St. 25 (2015–2016) Kraft til endring – Energipolitikken mot 2030, jf. Innst. 401 S

(2015–2016), ble vedtatt følgende av Stortinget den 13. juni 2016:

«Stortinget ber regjeringen fastsette et mål om 10 TWh redusert energibruk i eksisterende bygg sammenlignet med dagens nivå.»

Komiteen viser til at regjeringen i Prop. 1 S (2016–2017) fra Olje- og energidepartementet varslet en oppfølging av vedtaket i forslag til statsbudsjett for 2018.

Komiteen viser til at det før julen 2016 ble presentert en ny styringsavtale mellom Olje- og energidepartementet og Enova om forvaltningen av midlene fra Energifondet for perioden 2017–2020, som ble undertegnet. Det overordnede målet for Enova skal være å:

«bidra til reduserte klimagassutslipp og styrket forsyningssikkerhet for energi, samt teknologiutvikling som på lengre sikt også bidrar til reduserte klimagassutslipp.»

Komiteen peker på at det i avtalen sies at:

«Enova skal bidra til energieffektivisering, særlig tiltak som senker forbruket av strøm vinterstid, og økt fleksibilitet i etterspørselen etter strøm.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, viser til at Enova er blant de viktigste virkemidlene for å redusere energibruken i bygg, og at virksomheten er kraftig styrket i denne stortingsperioden. Flertallet har merket seg at Enova i perioden 2012–2016 har innvilget over 3 mrd. kroner i støtte til energi- og klimatilbud i bygg. Flertallet viser til at disse prosjektene til sammen har kontraktfestet over 2 TWh i energi- og klimare-sultater.

Flertallet viser til at i statsbudsjettet for 2017 var bevilgningen til Enova på om lag 2,3 mrd. kroner. Flertallet viser til at Enova i tiden fremover skal bidra til energieffektivisering, særlig med tiltak som senker forbruket av strøm vinterstid og bidrar til å flate ut forbrukstopper, og som øker forbrukernes fleksibilitet. Flertallet viser til at en samlet energi- og miljøkomité i innstillingen til Energimeldingen pekte på at energieffektivisering skal være tilleggs-kriterier som Enovas prosjekter skal måles etter, jf. Innst 401 S (2015–2016). Flertallet har også merket seg at Enova i den nye avtalen har fått et delmål om å bidra til å fremme styrket forsyningssikkerhet gjennom fleksibel og effektiv effekt og energibruk, og at de har fått én målordikator for effekt, og én for energi.

Flertallet viser videre til at Enova har en viktig oppgave i å tilrettelegge for utvikling og nye løsninger i yrkesbygg. Flertallet viser i den sammen-

heng til at Enova både støtter konseptutredning og gir støtte til nye teknologier for energieffektive bygg.

Flertallet har merket seg at Enova også gir omfattende støtte til tiltak i eksisterende bygg, til blant annet energireducerende tiltak som varmesentral, konvertering til vannbåren varme og oppgradering til passiv- eller lavenergihusstandard. Flertallet har også merket seg at Enova tilbyr kartleggingsstøtte til både yrkesbygg på over 50 000 kvm og borettslag og sameier med over ti boenheter, samt energirådgiving til enkelthusholdninger. Flertallet viser til at slik kartlegging hjelper byggeier å finne energitiltak i bygningen som bidrar til redusert energibruk og omlegging til fornybare oppvarmingsløsninger.

Flertallet viser til at Enovatilskuddet har gjort det enklere og mindre byråkratisk for boligeiere å få støtte til energitiltak, og at helhetlig oppgradering av boliger er en del av Enovatilskuddet. Flertallet viser videre til at vanlige husholdninger kan få støtte til en rekke energieffektiviseringstiltak, som for eksempel energirådgivning, oppgradering av bygningskropp, tilskudd til solfangere, varmegjenvinning gjennom gråvann, innføring av varmestyrings-systemer, ombygging til vannbåren varme og ettermontering av balansert ventilasjon. Flertallet viser til at de som søker Enovatilskudd, kan velge å få støtten som skattefradrag, jf. Prop 1 LS (2015–2016).

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil peke på at avtalen ikke inneholder noen referanse til målet om å redusere energibruken i bygg med 10 TWh innen 2030, og at energieffektivisering i byggsektoren er tonet ned. Disse medlemmer mener signalene fra regjeringen gjennom svarbrev til Stortinget av 20. april 2017, samt den nye Enova-avtalen, sprer usikkerhet om hvorvidt regjeringen arbeider systematisk og konkret med å nå det stortingsvedtatte målet om 10 TWh reduksjon i energibruken i bygg innen 2030.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet viser til at utslippskuttene ved 10 TWh energieffektivisering vil være begrenset, og at tiltakene må vurderes i lys av utslippskutt og de andre kriteriene som ligger i Enovas mandat.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne mener den rettighetsfestede stønadsordningen kan forbedres, og fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 foreslå å gjøre om dagens rettighetsfestede stønadsordning for husholdningers energitiltak til et skattefradrag.»

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 foreslå å gjøre om dagens rettighetsfestede stønadsordning for husholdningene til også å gjelde tiltak gjennomført av boligselskaper på vegne av husholdningene.»

EUs «vinterpakke»

Komiteen viser til at Europakommisjonen mot slutten av 2016 la fram en svært omfattende pakke med lovforslag om Energiunionen («Vinterpakken»), som kan få stor betydning for Norge. Stortingets mål om redusert energibruk samsvarer godt med de foreslåtte ambisjonene i EU.

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at Stortinget har bedt om en egen sak om EUs energipolitikk, men at regjeringen kun omtaler EUs vinterpakke i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett for 2017.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at regjeringen har varslet at innholdet i EUs energieffektiviseringsdirektiv skal gjennomføres i norsk regelverk. Disse medlemmer mener EUs energieffektiviseringsdirektiv bør innlemmes i EØS-avtalen. Disse medlemmer mener at regjeringen må klargjøre hvordan de vil gjennomføre innholdet i energieffektiviseringsdirektivet i norsk regelverk.

Disse medlemmer foreslår:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 legge frem forslag om hvordan de vil gjennomføre EUs energieffektiviseringsdirektiv i Norge, herunder hvordan implementeringen skal bidra til å nå målet om 10 TWh reduksjon i energiforbruket i bygg i Norge.»

Behov for sterkere innsats

Komiteen viser til at Riksrevisjonens undersøkelse av myndighetenes arbeid med energieffektivisering av bygg, Dokument 3:4 (2015–2016), konkluderte med at dagens virkemidler innen eksisterende

byggningsmasse har hatt liten eller ingen effekt for å redusere energibruken. Hovedfunnene i rapporten, som kontroll- og konstitusjonskomiteen sluttet seg til, var:

- De juridiske virkemidlene for energieffektivisering fungerer ikke for eksisterende bygg.
- De økonomiske virkemidlene for energieffektivisering fører i liten grad til redusert energibruk i bygg.
- Enovas tilskudd til yrkesbygg har begrenset effekt.
- Enovas boligsatsing har liten effekt.
- Husbankens grunnlån har begrenset effekt på kort sikt.
- Det er fortsatt stort behov for informasjon om energieffektivisering og mer samordning.

Komiteen har merket seg at statsråd Terje Søviknes i brev til komiteen 20. april 2017 varsler at regjeringen i statsbudsjettet for 2018 vil komme tilbake til oppfølgingen av Stortingets vedtak om 10 TWh redusert energibruk i eksisterende bygg.

- Komiteen foreslår:

«Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 legge fram en plan for hvordan man kan realisere 10 TWh energisparing i bygg innen 2030. Planen skal inneholde en konkret nedtrapingsplan i bygg og en virkemiddelpakke med eksisterende og nye virkemidler for å realisere målet.»

Husholdningene

Komiteen peker på at mer enn halvparten av energibruken i bygg skjer i boliger, og det er et betydelig potensial for sparing. Husholdningene står for 21 prosent av energibruken i Norge. Rundt 40 prosent av eneboligene som er bebodde, er bygget i perioden 1956 til 1980. Dette utgjør rundt 425 500 eneboliger som nå har nådd en alder hvor de er modne for rehabilitering og oppgradering.

Komiteen vil peke på at boligeiere som oftest ikke er eksperter på energieffektivisering når de tar kontakt med aktører i byggevarerhandel og håndverkere når de skal gjennomføre oppussingsarbeid. Dette er fagfolk som kan gi råd om hvordan man kan kombinere energieffektivisering med de oppussingsarbeidene boligeier uansett skal gjennomføre. Dette skjer imidlertid i liten grad i dagens marked.

Ved behandlingen av Riksrevisjonens undersøkelse sa et bredt flertall i kontroll- og konstitusjonskomiteen i Innst. 245 S (2015–2016):

«Flertallet vil derfor vektlegge behovet for informasjonsarbeid overfor byggenæringen, da de har en viktig rolle som rådgiver overfor husholdningene. Flertallet er opptatt av byggenæringens rolle i energi-

effektiviseringsarbeidet og anbefaler at det gjøres en vurdering av hvordan byggenæringens rolle som rådgiver kan utnyttes.»

Komiteens medlemmer fra Arbeiderpartiet, Kristelig Folkeparti og Senterpartiet viser til at det er et stort potensial i bransjen i dag for å bedre og systematisere måten man gir råd om energieffektiviseringen til boligeiere på både ved rehabilitering og nybygg. Disse medlemmer viser til at bransjen i dag har et ansvar for selv å foreslå energieffektive løsninger for kundene sine, men disse medlemmer erkjenner at det er behov for at det gjøres en vurdering av hvordan byggenæringens rolle som rådgiver kan utnyttes bedre.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil foreslå at det opprettes en forsøksordning der støtten til energieffektiviserende tiltak går til de utøvende i bygningsbransjen, slik at de har incentiver til å foreslå energieffektive løsninger for forbruker.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen etablere et prøveprosjekt med støtte til håndverkere som tilbyr energieffektiviseringstiltak, med mål om å få i gang et marked for energieffektivisering blant boligeiere som skal sette i stand og pusse opp boligen sin.»

Yrkesbygg

Komiteen peker på at det til sammen er om lag 125 millioner m² yrkesbygg i Norge, og at det er stor variasjon i hvor energieffektive disse er. Komiteen mener det er et stort potensial for å redusere energibruken med enkle og kostnadseffektive tiltak. Komiteen mener barrieren for at energieffektivisering i større grad blir implementert i bygningsmassen, er mangel på oppmerksomhet, systematikk og kompetanse hos byggeiere. Det er mange eksempler på at byggeiere med enkle tiltak har redusert energibruken med 20–30 pst.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at EUs energieffektiviseringsdirektiv stiller krav om at alle store foretak (>250 ansatte eller >50 mrd. euro eller 43 mrd. euro EK) må utføre en energikartlegging minst hvert fjerde år. Med en slik energikartlegging menes en systematisk gjennomgang av bygninger, industriprosesser, virksomheter, industri-anlegg og private og offentlige tjenester, som skal

kartlegge kostnadseffektive energieffektiviserings tiltak. Om foretaket har et miljø- eller energiledelsesprogram, fritas de fra den ovenstående forpliktelsen.

Disse medlemmer mener tilsvarende bør gjelde i Norge, og fremmer forslag om å be regjeringen utforme et slikt regelverk.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om et norsk regelverk for jevnlig energikartlegging i større virksomheter – med tanke på at kartleggingen skal utløse kostnadseffektive energieffektiviseringstiltak.»

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti foreslår:

«Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en støtteordning for innføring av energiledelse i yrkesbygg, hvor støtten er avhengig av at redusert energibruk dokumenteres.»

Komiteens medlemmer fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne viser til at energiledelse av bygg er et av de enkeltstående tiltakene som gir størst effekt på energieffektivisering. Disse medlemmer viser til at det er mulig å stille krav til slik ledelse i drift av bygg.

Disse medlemmer foreslår derfor:

«Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 og redegjørelsen for hvordan 10 TWh-målet for energieffektivisering skal nås, utrede og forskriftsfeste energiledelse ved drift av større bygg.»

Det offentlige må gå foran

Komiteen viser til at det offentlige, som eier 43 millioner m² yrkesbygg, og kommunene, som totalt eier 24 millioner m², er en stor og viktig aktør for å redusere energibruken. I dag er det noen offentlige aktører som går foran med tydelige energiambisjoner for bygningsmassen, men det er fortsatt mange bygg med et stort uutnyttet potensial.

Komiteen vil understreke betydningen av klare ambisjoner fra det offentlige, som vil gi et sterkt signal til byggenæringen og ha stor påvirkning både på det som bygges, og på hvilke energikrav som vil gjøres gjeldende for profesjonelle aktørers rehabilitering av eksisterende bygningsmasse. Komiteen vil

i den anledning peke på at det i regjeringserklæringen slås fast:

«Sørge for at offentlig sektor som kunde bidrar til å ta i bruk og utvikle nye miljø- og klimavennlige teknologier og løsninger.»

Komiteens flertall, medlemmene fra Høyre, Fremskrittspartiet, Kristelig Folkeparti og Venstre, mener at det offentlige har en svært viktig rolle som innkjøper og kan stille krav til energieffektivisering i anskaffelser. Flertallet viser til at det er gjort endringer i lov om offentlig anskaffelse, slik at det skal stilles strengere krav til miljø i forbindelse med offentlige anskaffelser. Flertallet viser til at det i loven blant annet ble vedtatt en overordnet miljøbestemmelse som stiller krav til at offentlig virksomhet skal innrette sin anskaffelsespraksis slik at den bidrar til å redusere skadelig miljøpåvirkning og fremme klimavennlige løsninger der det er relevant. Flertallet viser til at dette også er blitt fulgt opp med en ny bestemmelse i forskriftene om offentlige anskaffelser.

Flertallet viser til at det i mai 2016 ble opprettet et forskningssenter for miljøvennlig energi (FME) med energieffektivisering som hovedoppgave. Flertallet har merket seg at Energi21 er myndighetenes og næringslivets strategi for forskning og utvikling i energisektoren. Flertallet viser til at energieffektivisering står sentralt i mandatet for strategien, og at energieffektivisering er anbefalt som prioriterte satsingsområder i Energi21.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne vil foreslå tiltak for å styrke det offentliges bidrag til energieffektivisering i bygg.

Komiteens medlemmer fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen opprette en belønningsordning for energieffektivisering i kommunale og fylkeskommunale bygg etter mønster av belønningsordningen for kollektivtransport.»

Komiteen viser til at det offentliges rolle for å sikre gjennomføring av ambisiøse rehabiliteringskrav ikke kan undervurderes. Det er derfor viktig at det er en forutsetning at det offentlige som hovedregel stiller krav om minst energiklasse A i alle nye leiekontrakter.

Komiteens medlemmer fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, So-

sialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne foreslår:

«Stortinget ber regjeringen legge fram en utredning om hvordan det offentlige som leietaker kan stille krav om minst energiklasse A i alle nye leiekontrakter.»

Gjenbruk

Komiteens flertall, medlemmene fra Arbeiderpartiet, Høyre, Fremskrittspartiet, Senterpartiet, Venstre og Miljøpartiet De Grønne, viser til at det i byggebransjen er behov for et ytterligere fokus på gjenbruk og utvikling av løsninger som bidrar til en sirkulær utnyttelse av ressursene. Det er store gevinster å hente, miljømessig og kostnadmessig, ved et større fokus på bruk av byggevarer som det er mulig å gjenbruke. Det må planlegges for gjenbruk primært og gjenvinning sekundært, både ved nybygg, men også ved rehabilitering av eksisterende bygningsmasse.

Komiteens medlemmer fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne fremmer følgende forslag:

«Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag som kan innarbeides i TEK, som vil stille krav til utbyggere og større rehabiliteringsprosjekter om å bruke materialer og teknikker som i større grad legger til rette for senere gjenvinning og ombruk av bygningsmaterialer.»

Forslag fra mindretall

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 1

Stortinget ber regjeringen på egnet måte fremme forslag om et norsk regelverk for jevnlig energikartlegging i større virksomheter – med tanke på at kartleggingen skal utløse kostnadseffektive energieffektiviseringstiltak.

Forslag 2

Stortinget ber regjeringen legge fram en utredning om hvordan det offentlige som leietaker kan stille krav om minst energiklasse A i alle nye leiekontrakter.

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 3

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 foreslå å gjøre om dagens rettighetsfestede stønadsordning for husholdningers energitiltak til et skattefradrag.

Forslag 4

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 legge frem forslag om hvordan de vil gjennomføre EUs energieffektiviseringsdirektiv i Norge, herunder hvordan implementeringen skal bidra til å nå målet om 10 TWh reduksjon i energiforbruket i bygg i Norge.

Forslag fra Kristelig Folkeparti, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 5

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 foreslå å gjøre om dagens rettighetsfestede stønadsordning for husholdningene til også å gjelde tiltak gjennomført av boligselskaper på vegne av husholdningene.

Forslag fra Senterpartiet, Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 6

Stortinget ber regjeringen etablere et prøveprosjekt med støtte til håndverkere som tilbyr energieffektiviseringstiltak, med mål om å få i gang marked for energieffektivisering blant boligeiere som skal sette i stand og pusse opp boligen sin.

Forslag fra Senterpartiet, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:

Forslag 7

Stortinget ber regjeringen opprette en belønningsordning for energieffektivisering i kommunale og fylkeskommunale bygg etter mønster av belønningsordningen for kollektivtransport.

Forslag fra Senterpartiet og Sosialistisk Venstreparti:

Forslag 8

Stortinget ber regjeringen fremme forslag til en støtteordning for innføring av energiledelse i yrkesbygg, hvor støtten er avhengig av at redusert energibruk dokumenteres.

Forslag fra Venstre, Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 9*

Stortinget ber regjeringen i forbindelse med statsbudsjettet for 2018 og redegjørelsen for hvordan 10Twh-målet for energieffektivisering skal nås, utrede og forskriftsfeste energiledelse ved drift av større bygg.

Forslag fra Sosialistisk Venstreparti og Miljøpartiet De Grønne:*Forslag 10*

Stortinget ber regjeringen utrede og komme tilbake til Stortinget med forslag som kan innarbeides i TEK, som vil stille krav til utbyggere og større rehabiliteringsprosjekter om å bruke materialer og teknikker som i større grad legger til rette for senere gjenvinning og ombruk av bygningsmaterialer.

Komiteens tilråding

Komiteens tilråding fremmes av en samlet komité.

Komiteen har for øvrig ingen merknader, viser til representantforslaget og råår Stortinget til å gjøre følgende

v e d t a k :**I**

Stortinget ber regjeringen i forslag til statsbudsjett for 2018 legge fram en plan for hvordan man kan realisere 10 TWh energisparing i bygg innen 2030. Planen skal inneholde en konkret nedtrapingsplan i bygg og en virkemiddelpakke med eksisterende og nye virkemidler for å realisere målet.

II

Dokument 8:67 S (2016–2017) – Representantforslag fra stortingsrepresentantene Marit Arnstad, Liv Signe Navarsete og Janne Sjelmo Nordås om en sterkere satsing på arbeidet for å nå målet om 10 TWh energieffektivisering – vedlegges protokollen.

Oslo, i energi- og miljøkomiteen, den 23. mai 2017

Ola Elvestuen

leder

Olivia Corso Salles

ordfører

Vedlegg

Brev fra Olje- og energidepartementet v/statsråd Terje Søviknes til energi- og miljøkomiteen, datert 20. april 2017

Vedr Representantforslag 67 S (2016-2017) om en sterkere satsing på arbeidet for å nå målet om 10 TWh energieffektivisering

Jeg viser til brev fra energi- og miljøkomiteen 16. mai 2017 med følgende spørsmål:

"Kan statsråden gi et anslag på kostnadene forbundet med energieffektivisering i eksisterende bygg på 10 TWh samlet? Og hvor store kostnader som er forbundet med henholdsvis første og siste TWh effektivisert?"

Den norske bygningsmassen består ifølge SSB av om lag 4,1 millioner bygg. 1,5 millioner av byggene er boliger. Bygningsmassen er mangslungen og de forskjellige energieffektiviseringstiltakene som kan gjennomføres er mange og forskjellige. Bygningsmassens sammensetning og kompleksitet gjøre det vanskelig å anslå hva kostnadene vil være for et angitt mål for energieffektivisering frem i tid.

Energiprisene påvirker hvilke tiltak som er lønnsomme å gjennomføre. Omfanget av tiltak som er lønnsomme er større jo høyere energiprisene er. En utredning gjort av Asplan Viak på oppdrag fra Kommunal- regionaldepartementet i 2012 viser at det er stor variasjon i privatøkonomisk lønnsomhet ved utskifting av både bygningsdeler og tekniske komponenter i eksisterende bygg.

Enova gjorde i 2012 en stor "Potensial- og barrierestudie" for å kartlegge energieffektiviseringspotensialet i bygg. Studien presenterte en rekke energitiltak som det er teknisk mulig å gjennomføre, og vurderinger av økonomisk gjennomførbarhet. Av studien fremkommer det at mange tiltak er lønnsomme. Med dette som utgangspunkt, ligger det til rette for tiltak som har så lav kostnad og/eller høy nytte at de første energiresultatene på vei mot 10 TWh redusert energibruk i 2030 kan være lønnsomme å gjennomføre.

Erfaringsmessig blir imidlertid ikke alle lønnsomme tiltak gjennomført. Enova-studien peker på at byggeiere kan mangle informasjon og kunnskap om fornuftige tiltak. Det kan også være høye investeringskostnader og lang tilbakebetalingstid som gjør lønnsomme tiltak lite interessante for forbrukerne. Det er altså til dels andre barrierer enn lønnsomhet som gjør at energieffektiviseringstiltak ikke gjennomføres. Enovas virksomhet er blant annet rettet inn mot å bygge ned slike barrierer.

Det er også flere virkemidler som er med å bidra til energieffektivisering. For eksempel innfører økodesigndirektivet krav til energibruk i apparater. For-

bruksavgifter påvirker den private lønnsomheten ved energieffektiviseringstiltak. Virkemidlene er forskjellige for å utløse både i utgangspunktet lønnsomme tiltak, og de tiltakene som i dag ikke er lønnsomme. Enova har som mål å gjøre nye energieffektiviseringsløsninger lønnsomme gjennom markedsendring. Dagens kostnader trenger derfor ikke å være representative for energieffektiviseringskostnadene i fremtiden.

Det er vanskelig å si noe nærmere om kostnadene ved energieffektivisering på 10 TWh samlet i 2030. Departementet har bedt NVE se nærmere på hvilke faktorer som driver energibruken i bygg og hvilke aktuelle tiltak som kan gi en mer effektiv energibruk. NVE er også bedt om å anskueliggjøre hvilke bidrag de ulike tiltakene kan gi. Jeg vil komme tilbake til Stortinget i statsbudsjettet for 2018 med en presentasjon av dette arbeidet.